

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 483/2020-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o prijatej ústavnej sťažnosti [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mudrákom, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Michala Mudráka, Hurbanovo námestie 1, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“), postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 447/2012 a sp. zn. 14 Co 592/2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 122/2015.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupuje ako žalobca v pracovnoprávnom spore o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru, ktorý bol následne doplnený aj o požiadavku na náhradu mzdy. Rozsudkom z 27. apríla

2012 okresný súd žalobu zamietol. Krajský súd tento rozsudok na odvolanie sťažovateľa zmenil rozsudkom sp. zn. 14 Co 447/2012 z 5. augusta 2014, žalobe vyhovel v časti neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a v časti požadovanej náhrady mzdy vec vrátil okresnému súdu. Na dovolanie žalovanej (spoločnosť [REDAKOVANÉ]) najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 122/2015 z 27. októbra 2015 zrušil rozsudok krajského súdu z 5. augusta 2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd potom rozsudkom sp. zn. 14 Co 592/2015 zo 17. apríla 2018 žalobe vyhovel v časti neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a v časti požadovanej náhrady mzdy vec vrátil okresnému súdu. Žalovanou opätovne podané dovolanie najvyšší súd zamietol rozsudkom z 29. apríla 2019. Vec sa vrátila okresnému súdu na rozhodnutie o náhrade mzdy a sťažovateľ márne žiadal o konanie vo veci. Predseda okresného súdu uznal priet'ahy v konaní v júni 2019 až máji 2020. Nariadené pojednávanie na 25. jún 2020 bolo podľa sťažovateľa bez zákonných dôvodov odročené na žiadosť žalovanej na 25. september 2020.

3. Podľa sťažovateľa ide o bežný druh konania, situácia je právne a fakticky jednoduchá. Nebolo potrebné vypočúť veľa svedkov, vypracovať znalecké posudky, strany konali vždy v stanovených lehotách a nedali dôvod na predlžovanie konania. Všetky podklady mali sudy k dispozícii od začiatku konania, resp. v jeho prvom roku. Nie je dôvod, aby vo veci dvakrát rozhodoval krajský súd a najvyšší súd. Sťažovateľ bližšie vymedzuje štyri obdobia zbytočných priet'ahov, ktoré spolu predstavujú 76 mesiacov, čo je 6 rokov a 4 mesiace. Po viac ako 9 rokoch konania je vec znova na okresnom súde.

4. Sťažovateľ si uplatňuje primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 € za každý rok priet'ahov s predpokladom, že do rozhodnutia ústavného súdu sa niektorý zo súdov ešte dopustí priet'ahov. Žalobu podal sťažovateľ v nádeji, že si zabezpečí ochranu svojich práv. Ide o agendu, ktorú by sudy mali vybavovať s určitou prednosťou, keďže je spojená s otázkou základného živobytia zamestnanca. Všeobecné sudy sa preto vedením konania absolútne neprimerane dlhý čas dopustili veľmi závažného porušenia základného práva sťažovateľa. Primerané zadosťučinenie bude symbolickým vyjadrením možnosti dovolať sa spravodlivosti.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby rozhodol, že okresný súd konaním sp. zn. 19 C 18/2011, krajský súd konaniami sp. zn. 14 Co 447/2012 a sp. zn. 14 Co 592/2015 a najvyšší súd konaním sp. zn. 4 Cdo 122/2015 porušili sťažovateľom označené práva. Navrhol prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov v napadnutom konaní. Ďalej navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie vo výške 7 000 € a náhradu trov konania vo výške 450,29 €, ktoré sú mu povinné vyplatiť okresný súd, krajský súd i najvyšší súd spoločne a nerozdielne.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie okresného súdu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa, chronológia úkonov okresného súdu

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 483/2020-15 z 13. októbra 2020 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v časti namietajúcej porušenie v bode 1 označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie a oznámenie, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprV 1037/2020 z 30. novembra 2020 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní o ústavnej sťažnosti.

7. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že vec bola 4. februára 2020 pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi JUDr. Martine Líškovej, ktorej vyjadrenie pripojil k svojmu vyjadreniu. Predseda súdu vo veci konštatoval obdobie nečinnosti od 29. júna 2019 do 4. mája 2020, argumentujúc nadmernou zaťaženosťou a fluktuáciou personálu súdu, nedostatočnou obsadenosťou súdu i zodpovednosťou Slovenskej republiky a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky za dlhodobé neriešenie situácie na okresnom súde. S výnimkou uvedeného obdobia konal podľa neho okresný súd plynulo a bez zbytočných prietahov, v roku 2020 nariadil štyrikrát termín pojednávania, k odročeniu nariadených pojednávaní došlo z objektívnych príčin (opatrenia na prevenciu šírenia ochorenia Covid-19 v prípade pojednávania z novembra, návrh žalovanej na odročenie pojednávania z júna

a účasť sudkyne na školení pri pojednávaní v septembri). Dĺžku rozhodovania krajského súdu a najvyššieho súdu o opravných prostriedkoch podľa predsedu súdu nemožno pričítať okresnému súdu. Konečné rozhodnutie ponechal na zváženie ústavnému súdu a v prípade konštatovania porušenia práv žiadal o zváženie dôvodnosti a primeranosti finančného zadost'učinenia v uplatnenej výške.

8. Zákonná sudkyňa v pripojenom vyjadrení zo 6. novembra 2020 odkazovala na svoje stanovisko k sťažnosti predsedovi súdu na priet'ahy z apríla 2020, na dátum pridelenia spisu, na počet nevybavených vecí, na neprítomnosť, resp. vyťaženosť vyššej súdnej úradníčky, na celkovú zaťaženosť okresného súdu. Spis mala preštudovaný koncom marca 2020, termín pojednávania ale nenariadila z objektívnych dôvodov v súvislosti s prvou vlnou pandémie koronavírusu a vo svojom aprílovom vyjadrení avizovala nariadenie pojednávania v júni 2020. Obširne sa vyjadrila k okolnostiam, ktoré ju viedli k odročeniu pojednávania z júna 2020 (kolízia pojednávania advokáta žalovanej trvajúcej na jeho osobnej účasti), ako i pojednávania zo septembra 2020 (účasť na vzdelávacom podujatí). Zákonná sudkyňa svoje vyjadrenie uzavrela konštatovaním, že v predmetnom spore konala bez priet'ahov a vzniknutú nečinnosť pripísala objektívnym okolnostiam.

9. K vyjadreniu predsedu okresného súdu sa vyjadril sťažovateľ. Trval na všetkých tvrdeniach uvedených v ústavnej sťažnosti, upriamil pozornosť na vedomosť okresného súdu o priet'ahoch. Otázku konkrétnej osoby zodpovednej za stav súdnictva považoval za irelevantnú. Opakovane poukázal na celkovú dĺžku konania, na obdobie priet'ahov a na adekvátnosť požadovaného finančného zadost'učinenia.

10. Ústavný súd zo zapožičaného spisu zistil tento priebeh napadnutého konania okresného súdu:

- 7. februára 2011 – doručená žaloba o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru;
- 10. februára 2011 – referát sudkyne na predloženie spisu súdnej tajomníčke;
- 16. februára 2011 – referát tajomníčky na doručenie žaloby žalovanej s výzvou na vyjadrenie;

- 10. marca 2011 – doručené vyjadrenie žalovanej;
- 15. marca 2011 – referát na doručenie vyjadrenia žalovanej sťažovateľovi (realizovaný 5. apríla 2011);
- 27. apríla 2011 – doručené vyjadrenie sťažovateľa;
- 19. júla 2011 – nariadenie termínu pojednávania na 31. august 2011 a referát na doručenie vyjadrenia sťažovateľa žalovanej;
- 31. augusta 2011 – pojednávanie otvorené, odročené na 3. október 2011;
- 27. septembra 2011 – ospravedlnenie advokáta žalovanej a žalovanej, nesúhlas s konaním v neprítomnosti žalovanej;
- 30. septembra 2011 – ospravedlnenie advokáta sťažovateľa z dôvodu ospravedlnenia neúčasti žalovanej;
- 3. októbra 2011 – pojednávanie odročené na neurčito;
- 7. februára 2012 – uznesenie o spojení vecí s vecou vedenou pod sp. zn. 19 Cpr 1/2011 o náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru, referát s nariadením termínu pojednávania na 6. marec 2012;
- 6. marca 2012 – pojednávanie, dokazovanie, odročené na 27. apríl 2012;
- 25. apríla 2012 – doloženie dôkazu žalovanou;
- 27. apríla 2012 – pojednávanie, vyhlásenie rozsudku o zamietnutí žaloby;
- 4. mája 2012 – vyčíslenie trov konania žalovanou;
- 25. mája 2012 – žiadosť zákonného sudcu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku do 11. júna 2012, vyhovené predsedníčkou okresného súdu;
- 8. júna 2012 – referát na doručenie vyhotovenia rozsudku;
- 11. júla 2012 – odvolanie sťažovateľa;
- 23. júla 2012 – referát vyššieho súdneho úradníka na doručenie odvolania žalovanej s výzvou na vyjadrenie;
- 6. septembra 2012 – predkladacia správa;
- 17. septembra 2012 – spis doručený krajskému súdu;
- 31. marca 2014 – žiadosť sťažovateľa o konanie súdu;
- 1. apríla 2014 – oznámenie krajského súdu, že prejedná vec v prvom polroku 2014;
- 2. mája 2014 – referát s nariadením termínu pojednávania na 17. jún 2014;
- 12. júna 2014 – vyjadrenie žalovanej;

- 17. júna 2014 – pojednávanie, odročenie na 5. august 2014;
- 5. augusta 2014 – pojednávanie, vyhlásenie rozsudku, ktorým čiastočne zmenil rozsudok okresného súdu a vo zvyšku zrušil a vrátil na ďalšie konanie;
- 18. augusta 2014 – vyčíslenie trov konania sťažovateľom;
- 21. augusta 2014 – žiadosť o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku do 1. októbra 2014, vyhovené predsedom krajského súdu;
- 10. októbra 2014 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 13. októbra 2014 – referát na doručenie rozsudku krajského súdu;
- 21. novembra 2014 – dovolanie žalovanej;
- 2. decembra 2014 – referát pre vyššieho súdneho úradníka na realizovanie úkonov spojených s dovolaním;
- 3. decembra 2014 – referát na vyrubenie súdneho poplatku a doručenie dovolania;
- 20. januára 2015 – zaplatený súdny poplatok;
- 10. februára 2015 – predkladacia správa;
- 17. februára 2015 – spis doručený najvyššiemu súdu;
- 27. júla 2015 – vyjadrenie sťažovateľa k dovolaniu;
- 27. októbra 2015 – uznesenie najvyššieho súdu o zrušení rozsudku krajského súdu;
- 4. novembra 2015 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 5. novembra 2015 – referát na doručenie uznesenia najvyššieho súdu;
- 11. decembra 2015 – referát sudkyne na predloženie spisu krajskému súdu, spis doručený krajskému súdu;
- 18. januára 2016 – žiadosť sťažovateľa o konanie;
- 9. marca 2018 – referát na nariadenie termínu pojednávania na 17. apríl 2018;
- 17. apríla 2018 – pojednávanie, vyhlásenie rozsudku, ktorým čiastočne zmenil rozsudok okresného súdu a vo zvyšku zrušil a vrátil na ďalšie konanie
- 29. mája 2018 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 30. mája 2018 – referát na nariadenie termínu pojednávania na 8. november 2018 a na doručenie rozsudku krajského súdu (realizovaný 16. augusta 2018);
- 5. októbra 2018 – dovolanie žalovanej, ospravedlnenie neúčasti a žiadosť o odročenie pojednávania;

- 8. októbra 2018 – pojednávanie odročené kvôli podanému dovolaniu, vyrubenie súdneho poplatku za dovolanie;
- 15. októbra 2018 – referát vyššieho súdneho úradníka o nevyrubení poplatku;
- 16. októbra 2018 – vyjadrenie sťažovateľa k dovolaniu žalovanej;
- 14. novembra 2018 – predkladacia správa, referát na doručenie vyjadrenia sťažovateľa k dovolaniu na vedomie žalovanej;
- 15. marca 2019 – doručenie spisu najvyššiemu súdu;
- 29. apríla 2019 – uznesenie najvyššieho súdu o zamietnutí dovolania;
- 3. mája 2019 – vrátenie spisu okresnému súdu;
- 29. mája 2019 – referát na doručenie rozhodnutia najvyššieho súdu (realizovaný 24. júna 2019);
- 18. septembra 2019 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie pojednávania;
- 4. mája 2020 – upovedomenie predsedu súdu o vybavení sťažnosti na prietahy;
- 29. mája 2020 – referát sudkyne na vyznačenie právoplatnosti, nariadenie termínu pojednávania na 25. jún 2020;
- 19. júna 2020 – žiadosť advokáta žalovanej o odročenie pojednávania pre kolíziu;
- 22. júna 2020 – upovedomenie o vyhodnotení dôvodu na odročenie pojednávania ako dôležitého a odročenie pojednávania na 25. september 2020;
- 25. júna 2020 – odročenie pojednávania na 25. september 2020;
- 8. júla 2020 – nahliadnutie sťažovateľa do spisu;
- 22. septembra 2020 – referát sudkyne na odročenie pojednávania na 20. november 2020 z dôvodu školenia;
- 11. novembra 2020 – referát na odročenie pojednávania na 14. január 2021 z dôvodu šírenia ochorenia Covid-19 a predĺženia núdzového stavu.

III.

Relevantná právna úprava a východiská ústavného súdu

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

18. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorých každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, resp. právo, aby jeho záležitosť bola prerokovaná v primeranej lehote. K porušeniu ním označených práv malo dôjsť nesprávnym postupom súdu, v dôsledku ktorého doteraz nedošlo k právoplatnému skončeniu konania.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

20. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru spojeného s náhradou mzdy z pracovného pomeru predstavujú štandardnú agendu všeobecných súdov (s účinnosťou

od 1. júla 2016 je však kauzálne príslušných len osem okresných súdov) v judikatúre dostatočne rozpracovanú, preto tieto veci nemožno posudzovať spravidla ako právne zložité, hoci skutková zložitosť sa nedá v konkrétnych prípadoch úplne vylúčiť. Ani samotný okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti netvrdil, že ide o vec zložitú.

20.1 Podľa povahy sporu ide o spor o mzdový nárok, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu, aby bol naplnený účel konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 158/04, I. ÚS 419/2013). Pracovnoprávne spory a mzdové nároky z nich považuje ústavný súd za spory mimoriadne citlivej povahy (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 82/02, IV. ÚS 4/05, III. ÚS 35/07, III. ÚS 1/09), ktoré pripúšťajú posudzovanie zbytočných prietahov prísnejším meradlom.

21. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd posudzoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako strany tohto súdneho konania. S ohľadom na obsah spisu je potrebné dať za pravdu sťažovateľovi, že sa žiadnym spôsobom nepričinil svojím správaním o predĺženie trvania sporu. Riadne uplatňoval svoje procesné práva, jedenkrát podal odvolanie proti rozsudku vo veci samej. Zúčastňoval sa pojednávaní, opakovane žiadal konajúci súd o pokračovanie v konaní a zaujímal sa o stav konania.

22. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania. Ústavný súd upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

23. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal nielen z hľadiska sťažovateľom namietaného obdobia zbytočných prietahov, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného konania. Súdne konanie sa začalo podaním žaloby o neplatnosť skončenia pracovného pomeru 7. februára 2011, o rok neskôr došlo k spojeniu s rozhodovaním o nároku na náhradu mzdy z pracovného pomeru iniciovaným osobitnou žalobou ešte v roku 2011. V časti o neplatnosť skončenia pracovného pomeru bolo konanie právoplatne skončené 23. augusta 2018 a v časti o nároku na náhradu mzdy z neplatne skončeného pracovného pomeru konanie doteraz nie je skončené. Ústavný súd rešpektuje, že rozhodnutie o nároku na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru mohlo v okolnostiach tejto veci nasledovať až po právoplatnom rozhodnutí o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Výlučne o súčasnom predmete konania však súd rozhoduje už 2 roky a 2 mesiace. Okresný súd mal po vyriešení otázky neplatnosti skončenia pracovného pomeru venovať zvýšenú pozornosť rýchlosti konania, osobitne vtedy, ak do vyriešenia otázky neplatnosti konanie trvalo 7 rokov a súčasný predmet konania spočíva v zásade len na posúdení odôvodnenosti výšky uplatneného nároku.

24. Okresnému súdu nemožno pričítať zodpovednosť za tú časť konania, keď sa spis nachádzal na krajskom súde alebo najvyššom súde, pretože včasným predložením spisu s príslušnými opravnými prostriedkami bola úloha okresného súdu v zásade splnená. Z celkovej doterajšej dĺžky konania sa vec nachádzala na krajskom súde a najvyššom súde vyše 5 rokov a 4 mesiace a zvyšné obdobie sa nachádzala na okresnom súde (4 roky a 3 mesiace do času rozhodovania na ústavnom súde), pričom nie je vylúčené, že vec bude ešte v budúcnosti predložená na rozhodnutie krajskému súdu, prípadne najvyššiemu súdu. Napriek tomu, že ide o menšiu časť z celkovej dĺžky konania na všetkých stupňoch súdnej sústavy, celková dĺžka konania viac ako 4 roky na jednom stupni súdnej sústavy je hneď na prvý pohľad neprimeraná. Takáto dĺžka konania sama osebe odôvodňuje predpoklad, že súd nepostupoval pri prejednávaní a rozhodovaní veci čo najrýchlejšie na odstránení právnej neistoty sťažovateľa. To, že ide len o predpoklad, znamená, že konkrétne okolnosti prípadu mohli objektívne odôvodniť potrebu predĺženia konania.

25. Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu viaceré krátke obdobia nečinnosti (október 2011 až február 2012, jún 2018 až august 2018). Za neefektívne považuje ústavný súd čakanie okresného súdu na rozhodnutie najvyššieho súdu od októbra 2018 do mája 2019, keď okresný súd už mohol vykonávať procesné úkony súvisiace s rozhodovaním o náhrade mzdy. Dlhšie obdobie nečinnosti od júna 2019 do mája 2020 uznal aj predseda okresného súdu. Pokiaľ ide o nasledujúce obdobie, ústavný súd poukazuje na to, že z rôznych dôvodov okresný súd neuskutočnil až do januára 2021 ani jedno pojednávanie, na ktorom by aj prejednal vec samu. Toto obdobie sa čiastočne prekrýva s obdobím mimoriadnych opatrení prijatých v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 ako objektívnou skutočnosťou, ktorá ovplyvnila napadnuté konanie tým, že bola dôvodom odročenia pojednávania nariadeného na 20. november 2020.

25.1 Ústavný súd má pochybnosť o potrebe odročenia pojednávania nariadeného na 25. jún 2020, ak sa v spise nenachádzal dôkaz o tom, že žalovaná trvá na osobnej účasti svojho advokáta (sudkyňa vychádzala len z tvrdenia advokáta uvedeného v jeho žiadosti o odročenie pojednávania, pozn.). Vo vzťahu k odročeniu pojednávania zo septembra 2020 je otázne, či sudkyňa zvolila dostatočne profesionálny postup, ak pri plánovaní účasti na vzdelávacom podujatí nezohľadnila tri mesiace vopred nariadený termín pojednávania v reštančnej veci.

26. K obrane okresného súdu v argumentácii o množstve vecí a o dlhodobom nedostatočnom obsadení okresného súdu ústavný súd musí poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99). Na druhej strane ústavný súd v náleze vo veci sp. zn. IV. ÚS 96/2019 zo 16. apríla 2020 poukázal na vysoký podiel zistených zbytočných prietáhov v konaniach na Okresnom súde Bratislava I oproti ostatným všeobecným súdom, čo naznačuje existenciu systémového problému na tomto okresnom súde.

27. Celková dĺžka konania, ako aj zistené obdobia nečinnosti okresného súdu a jeho neefektívnej činnosti sú dostatočnými dôvodmi na vyvodenie záveru, že okresný súd nevedol spor s dostatočnou rýchlosťou ku konečnému rozhodnutiu vo veci samej. Ústavný súd pri zohľadnení predmetu sporu nemôže považovať doterajšiu dĺžku konania za primeranú, pretože samotný okresný súd prispel k doterajšej dĺžke konania viacnásobnými obdobiaми nečinnosti a vlastnou neefektívnou činnosťou. Ústavnú sťažnosť nie je preto možné vyhodnotiť inak ako dôvodnú. Okresný súd nevyužil prostriedky dané mu procesným predpisom na zabezpečenie, aby ochrana práv sťažovateľa bola účinná a rýchla. Všetky uvedené okolnosti viedli ústavný súd k záveru o tom, že postup okresného súdu v okolnostiach tohto prípadu vykazuje znaky nesústredenosti, neefektívnosti a v konečnom dôsledku zbytočných prietáhov, ktoré dosahujú až ústavnoprávnu intenzitu.

28. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 18/2011 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

V.

Prikaz vo veci konať a finančné zadost'učinenie

29. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

29.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

30. V nadväznosti na výrok o porušení označených práv a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde

konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, zohľadňujúc skutočnosť, že vec toho času nie je právoplatne skončená (bod 2 výroku).

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

31.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

31.2 Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

31.3 Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 7 000 €, svoju žiadosť riadne odôvodnil (bod 4).

33. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

34. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia

nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

35. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k záveru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre s'ťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľa (obdobie nečinnosti, predmet sporu a význam napadnutého konania pre živobytie s'ťažovateľa, postoj s'ťažovateľa pri hájení svojich práv, mieru zavinenia okresného súdu, zložitost' veci) považuje za primerané vo výške 3 000 € tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu. Vo zvyšnej časti jeho žiadosti ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu). Ústavný súd vychádzal pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia zo svojej judikatúry (napr. IV. ÚS 342/2020, II. ÚS 360/2011, II. ÚS 192/2014, II. ÚS 79/2020, IV. ÚS 161/2018).

VI.

Trovy konania

36. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

38. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal s'ťažovateľovi náhradu trov konania

v sume 450,29 € ako trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci a písomné podanie na súde) v hodnote po 177 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 € a dane z pridanej hodnoty v sume 75,05 €, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu doručené ústavnému súdu 21. decembra 2020 ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

39. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet advokáta (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2021

Libor DULÁ
predseda senátu